

Ref

شماره :

Date

تاریخ :

بسمه تعالی

گزارش بازدید روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۰/۰۹/۱۰

اعضای محترم کمیته منطقه‌ای آبیاری و زهکشی استان گیلان در روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۰/۰۹/۱۰ بازدیدی را از تعدادی از تاسیسات آبی استان انجام دادند که جزییات آن به شرح زیر می‌باشد:

کانال فومن و فلوم چوبر

ناحیه فومنات یکی از نواحی سه گانه شبکه آبیاری و زهکشی سفیدرود می‌باشد و خود شامل پنج واحد عمرانی F1، F2، F3، F4 و F5 است. این ناحیه عمرانی تحت پوشش سیستم آبیاری متشکل از سد انحرافی تاریک در ۳۵ کیلومتری پایاب سد سفیدرود بر روی رودخانه سفیدرود (به عنوان تامین کننده اصلی آب مورد نیاز ناحیه فومنات)، تونل آبرسان فومن به طول ۱۶/۷ کیلومتر و کانال اصلی فومن به طول ۷۰ کیلومتر با دبی طراحی ۳۵ مترمکعب در ثانیه است که مساحت جغرافیایی بالغ بر ۸۴۳۰۰ هکتار را تحت پوشش دارد. مطالعات اولیه و طراحی شبکه آبیاری و زهکشی این ناحیه از سال ۱۳۴۰ شروع شد و اجرای آن تا سال ۱۳۴۹ به طول انجامید. شبکه آبیاری و زهکشی واحدهای F4 و F5 در آن دوره انجام نشد و در شرایط کنونی اجرای شبکه اصلی در واحد عمرانی F5 به اتمام رسیده اما در واحد عمرانی F4 بخش‌های محدودی از شبکه اجرا شده است.

کانال فومن در مسیر خود به ترتیب رودخانه‌های چناررودخان، چوبر، سیاه‌مزگی، قلعه‌رودخان، گشت‌رودخان، گازرودبار، ماسوله‌رودخان، آلیان‌رود، تیان‌رود، خالکایی، مرغک، بهمبر، چافرود، تیزرود و شفارود را قطع کرده و در محل تقاطع با این رودخانه‌ها تاسیسات آگذری نظیر فلوم، یا ناو بتنی، سیفون معکوس و همچنین تاسیسات حفاظتی مانند سیفون‌های اطمینان، سرریز جانبی و دریچه‌های تخلیه به تناسب شرایط محلی و هیدرولیکی، احداث شده است.

فلوم چوبر به عنوان بخشی از تاسیسات آبی شبکه آبیاری و زهکشی سفیدرود مورد بازدید قرار گرفت که متأسفانه برداشت‌های غیرمجاز از اطراف پایه فلوم طی دهه اخیر سبب ایجاد شرایط نایمن برای سازه شده است. خوشبختانه در روز بازدید مشاهده شد که شرکت سهامی آب منطقه‌ای گیلان به منظور حفاظت از سازه در قالب طرح‌های کوچک استانی پروژه تثبیت پایه‌های فلوم را به روش گابیون‌بندی در دست انجام دارد و پیمانکار مشغول فعالیت بود.

Ref

شماره :

Date

تاریخ :

بسمه تعالی

گسترده‌ی شبکه آبیاری و زهکشی سفیدرود سبب گردیده که امکان حفاظت از تاسیسات شبکه بسیار دشوار گردد. از سوی دیگر هزینه انجام شده برای این شبکه قابل توجه بوده در شرایط کنونی احداث چنین شبکه‌ای اگرچه ناممکن نبوده اما نیازمند سرمایه‌گذاری کلان می‌باشد. البته باید به این نکته نیز توجه داشت که مشارکت اجتماعی در احداث چنین شبکه‌های به دلایل متعدد در سطح استان بسیار کاهش یافته و کشاورزان همکاری دهه‌های گذشته را در اجرای طرح‌های توسعه منابع آب ندارد.

در ادامه پیمایشی در امتداد کانال اصلی فومن انجام و در محدوده روستای باغبانان (بالادست سیفون ماسوله رودخان) از تاسیسات تنظیم سطح آب و تخلیه اضطراری روی کانال بازدید شد. رگلاتور آمیل روی کانال در این محدوده مشکلاتی را در هنگام مانور برای بهره‌بردار به همراه داشت از جمله این که برای باز و بسته کردن دریچه در اجرای نوبت‌بندی نیاز به جرثقیل بود. در راستای حل مشکل و به صورت پایلوت شرکت سهامی آب منطقه‌ای گیلان قراردادی را در قالب خرید و نصب تجهیزات با شرکت آداک تجهیز ایرانیان منعقد نمود که در آن سیستم باز و بستن دریچه با استفاده از تجهیزات روز، مجددا طراحی گردد. با اجرای این طرح دریچه‌ها مجهز به یک برد شدند که به راحتی امکان جابجایی دریچه بصورت الکتریکی و از طریق تابلو نصب شده در کنار سازه مهیا گردید و این قابلیت برای ارتقای سیستم و الکتریکی کردن کامل آن به صورتی که بهره‌بردار قادر به مانور دریچه از دفتر کار خود باشد، نیز وجود دارد. طرح اجرا شده در سال آبی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ مورد استفاده قرار گرفت و رضایت بهره‌بردار را به دنبال داشته است. با عنایت به شرایط خاص شبکه آبیاری و زهکشی سفیدرود

Ref

شماره :

Date

تاریخ :

بسمه تعالی

و گستردگی جغرافیایی آن در سطح استان، استفاده از چنین تجهیزاتی با رویکرد تحویلی حجمی آب می‌تواند گامی موثر در بهبود بهره‌وری شبکه آبیاری و زهکشی سفیدرود باشد.

سد لاستیکی باغبانان

پروژه احداث سدهای لاستیکی در یک دهه اخیر بسیار مورد توجه بوده به گونه‌ای که بسیاری تصور می‌کنند با احداث این سدها دیگر نیازی به سدهای مخزنی وجود نخواهد داشت. اما در واقع سدهای لاستیکی نوعی از بندهای انحرافی محسوب شده و در واقع جزئی از شبکه‌های آبیاری و زهکشی می‌باشند که احداث آنها می‌تواند در مدیریت منابع آبی موثر باشد. اگرچه سدهای لاستیکی به جهت آن که سازه‌هایی انعطاف‌پذیر هستند، بسیار مورد توجه واقع شده‌اند اما این سازه‌ها نیز مانند هر سازه دیگری دارای مزایا و معایبی بوده و با توجه به آن که سازه‌هایی جدید برای استان محسوب می‌شوند و سابقه‌ای در بهره‌برداری از آنها وجود ندارد، ضروری است پس از احداث چندین سازه و پیش از مطالعه و اجرای سدهای بیشتر از این دست، عملکرد آنها نیز مورد ارزیابی قرار گیرد تا بتوان با اطمینان بیشتری اقدام نمود. با وجود این که برنامه احداث یازده سد لاستیکی در دستور کار شرکت سهامی آب منطقه‌ای گیلان قرار داشته که تا کنون چهار مورد آن به اتمام رسیده و در مدار بهره‌برداری قرار گرفته است اما فشارها جهت مطالعه و اجرای سدهای بیشتر ادامه دارد. در استان گیلان عملیات اجرایی اولین سد لاستیکی روی رودخانه سیدعلی اکبری از سال ۱۳۹۱ شروع و در سال ۱۳۹۶ به اتمام رسید.

Ref

شماره :

Date

تاریخ :

بسمه تعالی

سد لاستیکی باغبانان بر روی رودخانه ماسوله رودخان و در ۵ کیلومتری جاده فومن به سمت ماسوله، جنب کانال غربی-شرقی فومنات، احداث شده است. این رودخانه در ماه‌های فروردین تا خرداد دارای آب قابل ملاحظه‌ای بوده اما در فصل تابستان آب این رودخانه کاهش می‌یابد. اگرچه با توجه به شیب بسیار بالای مسیر رودخانه، احداث سد لاستیکی باغبانان حجم ذخیره قابل توجهی را ایجاد نکرده است اما به سبب پتانسیل بالای آبدهی این رودخانه در فصل بهار و تقاطع آن با کانال فومن، آب مازاد رودخانه کنترل و به کانال فومن انتقال داده می‌شود. این امر با کمک به آبیاری اراضی پایین‌دست کانال فومنات در سطح ۲۲۰۰۰ هکتار، از بار سد سفیدرود کاسته و نقش موثری در مدیریت آبی منطقه داشته است. همچنین به جهت بالا نگه داشتن رقوم سطح آب زیرزمینی برای برداشت ثقلی در فصول زراعی، تثبیت بستر و حفاظت سازه‌های پایین‌دست (سیفون معکوس کانال فومنات)، احداث سد لاستیکی باغبانان نقش قابل توجهی را ایفا نموده است. حجم آب مخزن این سد ۱۲۰ هزار مترمکعب و حجم تنظیمی آن ۱۵ میلیون مترمکعب می‌باشد. هزینه تمام شده این سد نیز حدود ۲۰۰ میلیارد ریال بوده است.

پیشنهاد شد که اشل سطح آب نصب شده در این سد به صورت روزانه قرائت گردد. همچنین نصب تجهیزات هواشناسی مانند تشت تبخیر، باران سنج و ... می‌تواند اطلاعات پایه ارزشمندی را در این منطقه ایجاد نماید.

Ref

شماره :

Date

تاریخ :

بسمه تعالی

آب‌بندان آلیان

آب‌بندان آلیان با سطحی حدود یک هکتار و اراضی تحت پوشش حدود بیست هکتار در منطقه آلیان فومن مورد بازدید قرار گرفت. منبع تامین آب این آب‌بندان، بارندگی و نیز چشمه‌ای است که در داخل آن قرار دارد. این آب‌بندان در مجاورت رودخانه سیاه‌رود قرار دارد که بنا به اظهارات کارشناس سازمان جهاد کشاورزی استان به دلیل سیلاب‌های فصلی رودخانه، دیواره سمت شمالی آن به طور کامل تخریب شده بود و امکان ذخیره آب را با چالش مواجه نموده بود. به منظور حفظ و ساماندهی این آب‌بندان سازمان جهاد کشاورزی استان طرح مرمت و بهسازی آب‌بندان آلیان و ساخت دیواره گابیونی رودخانه سیاه‌رود را به انجام رساند. بازوی احداث شده طولی حدود ۱۳۲ متر به عرض ۵ متر و ارتفاع ۲/۵ متر و شیب جانبی ۱:۲ دارد. در امتداد این بازو گابیون‌بندی به طول ۵۵ متر در حاشیه رودخانه انجام شده است. عرض گابیون از ۵ متر در کف شروع شده و پس از اجرای ۴ پله به عرض ۲ متر در بالا ختم شده است. دو عدد اپی هر کدام به طول ۴ متر و عرض کف ۳ متر در دو طبقه نیز در رودخانه اجرا شده است. همچنین در طرح انجام شده خروجی آب‌بندان تا ابتدای مزارع تحت آبیاری با استفاده از لوله پلی‌اتیلن به قطر ۲۰۰ میلی‌متر و طولی حدود ۱۲۰ متر لوله‌گذاری شده است که مجهز به سیستم کنترل جریان نیز می‌باشد. هزینه اجرای این طرح ۴۰۸۲ میلیون ریال بوده است. چون در روز بازدید لکه‌های کوچکی از سنبل آبی در سطح آب‌بندان مشاهده شد پیشنهاد گردید که سازمان جهاد کشاورزی سریعاً نسبت به پاکسازی این بخش‌ها اقدام نماید.

Ref

شماره :

Date

تاریخ :

بسمه تعالی

سد لاستیکی شاخرز

رودخانه شاخرز با حوضه آبریز ۴۵۴ کیلومتر مربع از ارتفاعات ۳۰۰۰ متری کوه‌های تالش سرچشمه گرفته و از بهم پیوستن دو شاخه قلعه‌رودخان و گشت‌رودخان در نزدیکی شهر فومن و طی مسافتی حدود ۱۱ کیلومتر به تولمشهر و با گذر از غرب آن و طی مسافتی حدود ۲۰ کیلومتر به تالاب انزلی و دریای خزر می‌ریزد. حجم مخزن سد لاستیکی شاخرز حدود ۱۱۰ هزار مترمکعب و حجم تنظیمی آن حدود ۹ میلیون مترمکعب در سال است. در شرایط کنونی این سد در دست اجرا بوده و پیشرفت فیزیکی آن حدود ۶۳ درصد می‌باشد. از مهم‌ترین اهداف احداث این سد بهبود آبیاری حدود ۸۴۰ هکتار از اراضی شالیزاری، ذخیره‌سازی آب، تنظیم جریان و افزایش سطح تراز آب در رودخانه، ایجاد حوضچه مکش مناسب جهت پمپاژ و بهره‌برداری توریستی و تفریحی است. پیش‌بینی می‌شود هزینه تمام شده این سد حدود ۴۵۰ میلیارد ریال باشد. ایستگاه پمپاژی در ساحل چپ احداث خواهد شد که با استفاده از یک خط انتقال حدود ۱۱۰۰ متری آب را از محل سد لاستیکی به آب‌بندانی با سطح ۱۰ هکتار در نزدیکی سد انتقال خواهد داد تا بتوان در خارج از فصل کشت نسبت به پر کردن آن اقدام نمود. در ساحل راست نیز امکان ایجاد ایستگاه پمپاژ برای آینده در طرح دیده شده است. در بازدید از سد لاستیکی شاخرز پیشنهاد شد که با توجه به این که این سد دارای یک سیستم خط انتقال نیز می‌باشد سازمان جهاد کشاورزی در صورت امکان نسبت به تعریف یکی از پروژه‌های آبیاری کم‌فشار خود برای استفاده از این ظرفیت اقدام نماید.

